212 వ అధ్యాయం

٢١٢ - بَابُ فَضْلِ قِيَامِ اللَّيْلِ

రాత్రిపూట చేసే నమాజు ఘనత

قَالَ اللهُ تَعَالَى: ﴿ وَمِنَ ٱلَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِۦ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰٓ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴾ [الإسراء: ٧٩]. وقَالَ تعالى: ﴿ تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ ﴾ [السجدة: ١٦]. وقَالَ تَعالى: ﴿ كَانُوا۟ قَلِيلًا مِّنَ ٱلَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴾ [الذاريات: ١٧]

దివ్యఖుర్‌ఆన్‌లో అల్లాహ్ సెలవిచ్చాడు:

"రాత్రిపూట తహజ్జుద్ నమాజు చెయ్యి. ఇది నీకు అదనపు నమాజు. నీ ప్రభువు నిన్ను ప్రశంస నీయమైన ఉన్నతస్థానంలో ప్రతిష్ఠింప జేయటం అసంభవం ఏమీ కాదు."

(బనీ ఇస్రాయీల్-79)

"వారి (విశ్వాసుల)వీపులు పడకలకు ఎడంగా ఉంటాయి." *(అస్ సజ్‌దహ్:16)*

"(విశ్వాసులు ప్రపంచంలో) రాత్రివేళల్లో చాలా తక్కువ నిదురపోయేవారుగా ఉంటారు."

(అజ్ జారియాత్-17)

వివరణ

"ఇది నీకు అదనపు నమాజు" అనే వాక్యంలో రెండు భావాలు స్ఫురిస్తున్నాయి: ఒకటి; ఓ ముహమ్మద్! ఈ నమాజు నీపై ఓ అదనపు విధి. అయితే నీ అనుచర సమాజంలోని ఇతరులెవ్వరిపైనా విధించబడలేదు" అనే భావం. రెండోది; ఈ నమాజు నీ అంతస్తులను, గొప్పదనాన్ని ఇనుమడింపజేస్తుంది అనే భావం. మొత్తానికి దివ్యఖుర్‌ఆన్‌లో పలుచోట్ల రాత్రి ఆరాధనను విశ్వాసుల ప్రధాన లక్షణంగా పేర్కొనటం జరిగింది. దీనిద్వారా 'తహజ్జుద్' (రాత్రిపూట చేసే అదనపు నమాజు) ఘనత వెల్లడౌతోంది.

١١٦١ - وَعَن عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ، يَقُومُ مِنَ اللَّيْلِ حَتى تَتَفَطَّرَ قَدَمَاهُ، فَقُلْتُ لَهُ: لِمَ تَصْنَعُ

1161. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్‌హా) కథనం: దైవప్రవక్త (సల్లం) రాత్రిపూట నిలబడి (సుదీర్ఘంగా) నమాజులు చేసేవారు. దాని మూలంగా ఆయన పాదాలపై వాపు కూడా వచ్చేది. అది చూసి నేను, 'దైవప్రవక్తా! మీకు ఇంత శ్రమ దేనికి? అల్లాహ్ మీ వల్ల గతంలో

هذا، يا رَسُولَ اللهِ! وَقَد غُفِرَ لَكَ ما تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ؟ قَالَ: «أفَلا أكُونُ عَبْداً شَكُوراً!». متفقٌ عليه. وعَنِ المغِيرَةِ بنِ شُعبَةَ نحوهُ، متفقٌ عليه.

జరిగిన పాపాలను, జరగబోయే పాపాలను కూడా మన్నించేశాడు కదా?' అని అనేదాన్ని. దానికాయన, 'నేను దైవానికి కృతజ్ఞుడైన దాసుణ్ణి కాకూడదా?' అని అనేవారు. (బుఖారీ - ముస్లిం. ఉభయుల గ్రంథాల్లో ఇలాంటిదే ముగీరా బిన్ షోబా (రజి) ఉల్లేఖనం కూడా ఒకటి ఉంది.)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసు ఈ గ్రంథంలో ఇంతకుముందు కూడా వచ్చింది. రాత్రిపూట ఆరాధనలకు సంబంధించి దైవప్రవక్త (సల్లం)గారి ఆదర్శప్రాయమైన విధానాన్ని వివరించే ఉద్దేశ్యంతో ఈ హదీసుని తిరిగి ఇక్కడ కూడా పొందుపరచటం జరిగింది. దీనిద్వారా బోధపడేదేమిటంటే రాత్రిపూట నఫిల్ నమాజులను ప్రశాంతంగా అత్యంత భక్తిశ్రద్ధలతో చేయాలి. దైవం తరపు నుండి ఎక్కువ వరాలు, అనుగ్రహాలు పొందినవారు వీలైనంత ఎక్కువగా ఆయన్ని ఆరాధించాలి. ఆయన సన్నిధిలో తమ దీనావస్థను వెలిబుచ్చటానికి, తమ అవసరాలను నివేదించుకోవటానికి అత్యంత అనువైన సమయం రాత్రి చివరి ఘడియలు!

١١٦٢ ـ وَعَنْ عَليٍّ رَضِيَ اللهُ عَنهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، طَرَقَهُ وَفَاطِمَةَ لَيلاً؛ فَقَالَ: «ألا تُصَلِّيَانِ؟» متفقٌ عليه. «طَرَقَهُ»: أتَاهُ لَيلاً

1162. హజ్రత్ అలీ (రజి) కథనం ప్రకారం ఓ రోజు రాత్రి దైవప్రవక్త (సల్లం), తన దగ్గరికి మరియు ఫాతిమా దగ్గరికి వచ్చి 'మీరు (తహజ్జుద్) నమాజ్ చేయటం లేదా?' అని అడిగారు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

١١٦٣ ـ وَعَنْ سالمِ بنِ عبدِ اللهِ بنِ عُمَرَ بنِ الخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنهُم، عَن أبِيهِ: أنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قَالَ: «نِعمَ الرَّجلُ

1163. హజ్రత్ సాలిమ్ బిన్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ ఉమర్ బిన్ ఖత్తాబ్ (రజి) తన తండ్రి నుండి చేసిన కథనం ప్రకారం ఒకసారి దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా అన్నారు: "అబ్దుల్లా చాలా మంచివాడు.

عَبْدُ اللهِ لَو كَانَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ» قالَ سالِمٌ: فَكَانَ عَبْدُ اللهِ بعْدَ ذلكَ لا يَنَامُ مِنَ اللَّيْلِ إلَّا قَلِيلاً. متفقٌ عليه.

అతను గనక రాత్రిపూట తహజ్జుద్ నమాజ్ చేస్తూ ఉంటే ఎంత బాగుండు.''

దైవప్రవక్త (సల్లం) నోట ఆ మాట విన్నప్పటి నుంచి అబ్దుల్లాహ్ రాత్రిపూట (నమాజు చేస్తూ,) చాలా తక్కువగా నిద్రపోయేవారు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీ, సహీహ్ ముస్లింలలోని దైవప్రవక్త సహచరుల మహిమోన్నతుల ప్రకరణం)

١١٦٤ ـ وَعَن عبدِ اللهِ بنِ عَمْرِو بنِ العـاصِ، رَضِـيَ اللهُ عَنْهُمَـا قـالَ: قـالَ رسُولُ اللهِ ﷺ: «يا عَبْدَ اللهِ! لا تكن مِثْلَ فُلانٍ: كانَ يَقُومُ اللَّيْلَ فَتَرَكَ قِيَامَ اللَّيْلِ» متفقٌ عليه.

1164. హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ అమ్ర్ బిన్ ఆస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) తనను ఉద్దేశ్యించి ఇలా అన్నారు: ఓ అబ్దుల్లాహ్! ఫలానా వ్యక్తి మాదిరిగా అయిపోమాకు. అతను రాత్రిపూట ఆరాధన చేసేవాడు. ఆ తర్వాత ఆరాధన కోసం నిద్రలేవటమే మానుకున్నాడు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని ఉపవాస ప్రకరణం)

١١٦٥ ـ وعنِ ابنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ رَجُلٌ نَامَ لَيْلَةً حَتى أَصبَحَ! قالَ: «ذاكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانُ في أُذُنَيْهِ ـ أو قال: في أُذُنِهِ ـ» متفقٌ عليه.

1165. హజ్రత్ ఇబ్నె మస్ఊద్ (రజి) కథనం: రాత్రి (నమాజు చేయకుండా) తెల్లవారేదాకా పడుకున్న వ్యక్తి గురించి, దైవప్రవక్త (సల్లం) ముందు ప్రస్తావించగా "అలాంటి వ్యక్తి చెవిలో (లేక) చెవుల్లో షైతాన్ మూత్రం పోస్తాడు'' అని అన్నారాయన. (బుఖారీ - ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

మనిషి చెవుల్లో షైతాన్ మూత్రం పోయటం అనేది మన కళ్ళకు కనబడకపోయినా వాస్తవంలో అలా జరగవచ్చు. ఎందుకంటే, షైతాన్ నుండి దేవుని శరణువేడుకోని పక్షంలో వాడు మనిషి కార్యకలాపాల్లో హాజరవుతాడని ఇతర ఎన్నో హదీసులు ఉద్ఘాటిస్తున్నాయి. అంచేత షైతాన్ మనిషి చెవుల్లో మూత్రం పోయటమనేది సంభవమేనని తెలుస్తోంది. కాని కొంతమంది వాస్తవంలో అలా జరగదనీ, మనిషి నమాజు చేయకుండా నిద్రపోతే షైతాన్ అతని దైవధ్యానంలో ఆటంకాలు ఏర్పరుస్తాడని మాత్రమే దీని భావమని అభిప్రాయ పడుతున్నారు. అలాంటి మనుషుల్ని షైతాన్ చులకనగా చూస్తాడని ఈ హదీసు భావం కావచ్చునని మరికొంతమంది పండితులు ఊహిస్తున్నారు. ఏది ఏమైనా రాత్రిపూట తహజ్జుద్ నమాజు చేయకుండా నిద్రపోవటం మంచిది కాదని ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడుతున్నది. దాని మూలంగా షైతాన్‌కు మనిషిని లోబరుచుకునే అవకాశం లభిస్తుంది. ఫలితంగా వాడు మనిషిని దైవధ్యానం నుండి, దైవారాధన నుండి, దైవవిధేయత నుండి ఆపటంలో విజయాన్ని సాధిస్తాడు.

١١٦٦ - وعَن أَبي هُريرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهُ، أنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ، قالَ: «يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلى قافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُم، إذا هُوَ نَامَ، ثَلاثَ عُقَدٍ، يضربُ عَلى كلِّ عُقْدَةٍ: عَلَيْكَ لَيْلٌ طَويلٌ فارقُد، فإنِ استَيقَظَ، فَذَكَرَ اللهَ تَعالى انحلَّت عُقْدَةٌ، فإن تَوَضَّأَ، انحلَّت عُقْدَةٌ، فَإِن صَلَّى، انحلَّت عُقَدُهُ، فأصبَحَ نَشيطاً طَيِّبَ النَّفسِ، وإلَّا أَصبَحَ خَبيثَ النَّفْسِ كَسْلاَنَ» متفقٌ عليه. قَافِيَةُ الرَّأْسِ: آخِرُهُ.

1166. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: మీలో ఎవరయినా పడుకొని ఉన్నప్పుడు షైతాన్ అతని ముచ్చిలిగుంటపై మూడు ముళ్ళు వేస్తాడు. ప్రతి ముడిమీద, "ఇంకా చాలా రాత్రి ఉంది. హాయిగా నిద్రపో" అంటూ మంత్రించి ఊదుతాడు. అలాంటప్పుడు మనిషి గనక నిద్రలేచి దైవాన్ని స్మరిస్తే (ఆ ముడులలో) ఒక ముడి ఊడి పోతుంది. ఆ తర్వాత అతను వుజూ కూడా చేస్తే రెండో ముడి ఊడి పోతుంది. ఆ తర్వాత అతను నమాజూ చేసుకుంటే ముళ్ళన్నీ ఊడిపోతాయి. దాంతో తెల్లవారు జామున నిద్రలేచే టప్పుడు అతను ఎంతో హుషారుగా,

నూతనోత్సాహంతో లేస్తాడు. లేకపోతే నిర్వేద మనసుతో, బద్ధకంగా లేస్తాడు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

١١٦٧ ـ وَعَنْ عبدِ اللهِ بنِ سلام رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلامَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيامٌ، تَدخُلُوا الجَنَّةَ بِسَلامٍ». رواهُ الترمذيُّ وقالَ: حديثٌ حسنٌ صحيحٌ.

1167. హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రబోధించారు: ప్రజలారా! సలాంను వ్యాపింప జేయండి. (ప్రజలకు) అన్నం తినిపించండి. ప్రజలు రాత్రి నిద్రలో ఉండే సమయంలో నమాజు చేయండి. అలాచేస్తే మీరు ప్రశాంతంగా స్వర్గంలోకి ప్రవేశించగలరు. (తిర్మిజీ, హసన్; సహీహ్)

(సుననె తిర్మిజీలోని ప్రళయ వర్ణనల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

పైన పేర్కొనబడిన సత్కార్యాల్ని ఆచరించేవారు ప్రళయదినాన ప్రశాంతంగా స్వర్గంలోకి ప్రవేశిస్తారని ఇందులో చెప్పబడింది. ప్రశాంతంగా అంటే నరక శిక్ష అనుభవించకుండా ప్రత్యేక దైవానుగ్రహంతో స్వర్గంలోకి ప్రవేశిస్తారన్నమాట.

١١٦٨ ـ وَعَنْ أَبي هُريرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أَفضلُ الصِّيام بَعْدَ رَمَضَانَ شَهرُ اللهِ المُحَرَّمُ، وَأَفضلُ الصَّلاةِ بَعْدَ الفَرِيضَةِ صَلاةُ اللَّيْلِ» رواه مُسلِمٌ.

1168. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: రమజాన్ మాసం తర్వాత అత్యంత శ్రేష్ఠమైన ఉపవాసం దేవుని మాసమైన ముహర్రమ్ ఉపవాసం. అలాగే ఫర్జ్ నమాజ్ తర్వాత అత్యంత శ్రేష్ఠమైన నమాజు రాత్రిపూట చేయబడే నమాజు. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ఉపవాసాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసులో ముహర్రమ్ మాసాన్ని దేవుని మాసంగా పేర్కొనటం జరిగింది. దీని ద్వారా ఆ మాసపు విశిష్ఠత వెల్లడౌతోంది. మొత్తానికి ఇందులో చెప్పదలచుకున్నదేమిటంటే ఏ విధంగానయితే నఫిల్ ఉపవాసాల్లో ముహర్రమ్ మాసపు ఉపవాసాలు శ్రేష్ఠమైనవిగా భావింపబడతాయో అదే విధంగా నఫిల్ నమాజుల్లో రాత్రిపూట చేయబడే నమాజులు అత్యుత్తమమైనవిగా పరిగణించబడతాయి.

١١٦٩ - وَعَنِ ابنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا، أنَّ النَّبِيَّ ﷺ، قَالَ: «صَلاةُ اللَّيلِ مَثنَى مَثنَى، فَإذا خِفتَ الصُّبحَ فَأوتِر بِوَاحِدَةٍ» متفقٌ عليه.

1169. హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కథనం: (ఒక వ్యక్తి దైవప్రవక్త (సల్లం)ను తహజ్జుద్ నమాజు గురించి అడిగాడు) దానికాయన, "రాత్రిపూట నమాజు, రెండేసి రకాతుల చొప్పున చేయాలి. (ఆ విధంగా చేస్తూ) ఇక ఉషోదయం కావస్తోందని అనుకున్నప్పుడు ఒక రకాత్ చేసి (నమాజులన్నిటినీ) విత్ర్ (బేసి)గా మార్చుకో" అని చెప్పారు.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

١١٧٠ - وَعَنهُ قَالَ: كانَ النَّبِيُّ ﷺ، يُصَلِّي مِنَ اللَّيلِ مَثنَى مَثنَى، وَيُوتِرُ بِرَكعَةٍ متفقٌ عليه.

1170. హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) రాత్రిపూట నమాజు రెండేసి రకాతుల చొప్పున చేసేవారు. (చివర్లో) ఒక రకాత్ విత్ర్ చేసేవారు.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని విత్ర్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

పై రెండు హదీసుల్లోనూ రాత్రిపూట నఫిల్ నమాజు రెండేసి రకాతుల చొప్పున చేయాలని, చివర్లో ఒక రకాతు విత్ర్ చేయాలని చెప్పబడింది. దీని ద్వారా విత్ర్ నమాజు ఒక రకాతు కూడా

చేయవచ్చునని బోధపడుతోంది. పైగా ఇదే శ్రేష్ఠమైన పద్ధతి అని తెలుస్తోంది. ఒకవేళ ఎవరయినా విత్ర్ మూడు రకాతులు చేయదలిచినా దాన్ని నెరవేర్చే అత్యుత్తమ పద్ధతి ఏమిటంటే- రెండు రకాతుల చివర్లో సలాం చేసి నమాజ్ ముగించి ఆ తర్వాత సరిక్రొత్తగా ఇంకో రకాత్ చేయాలి. దైవప్రవక్త (సల్లం) స్వయంగా ఇలా చేశారని తెలుస్తోంది.

١١٧١ ـ وَعَنْ أَنَسٍ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ، يُفطِرُ مِنَ الشَّهرِ حَتَّى نَظُنَّ أَنْ لا يَصومَ مِنْهُ، وَيَصُومُ حَتَّى نَظُنَّ أَن لا يُفطِرَ مِنْهُ شَيْئاً؛ وكانَ لا تَشاءُ أَنْ تَـرَاهُ مِـنَ اللَّيْـلِ مُصَلِّيـاً إلا رَأَيْتَـهُ، وَلَا نَائماً إلا رَأَيْتَهُ. رواهُ البخاريُّ.

1171. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం: దైవ ప్రవక్త (సల్లం) ఒక్కో నెలలో ఉపవాస వ్రతాన్ని ఎలా వదలిపెట్టే వారంటే దాన్ని చూసి మేము అసలీయన ఈ నెలలో ఉపవాసాలే ఉండరేమో అనుకునే వాళ్ళం. ఒక్కో నెలలో ఆయన ఎలా ఉపవాసాలుండే వారంటే దాన్ని చూసి మేము అసలీయన ఈ నెలలో ఉపవాస వ్రతాన్ని విరమించరేమో అనుకునే వాళ్ళం. మీరాయన్ను రాత్రిపూట నమాజ్ చేస్తుండగా చూడ కూడదని ఎంత తలచుకున్నా ఆ దృశ్యం మీ కంట పడనే పడుతుంది. అదే విధంగా ఆయన్ని రాత్రిపూట పడుకొని ఉన్నప్పుడు చూడకూడదని మీరెంత తలచుకున్నా ఆ దృశ్యం కూడా మీకంట పడనే పడుతుంది.

(బుఖారీ)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసు భావమేమిటంటే దైవప్రవక్త (సల్లం) నఫిల్ ఉపవాసాలను గాని, రాత్రిపూట చేయబడే నఫిల్ నమాజులనుగాని ఎల్లప్పుడూ ఒకే సమయంలో చేసేవారు కాదు. ఒక్కో నెలలో ఆయన అసలు ఉపవాసాలే పాటించేవారుకాదు. అది చూసి సహచరులు ఈ నెలలో ఆయన ఉపవాసాలు పాటించరేమో అనుకునేవాళ్ళు. అయితే నెల పూర్తి కావస్తున్నప్పుడు ఆయన తన సహచరుల అంచనాల్ని తారుమారు చేస్తూ తిరిగి ఉపవాస వ్రతాన్ని మొదలు

పెట్టేవారు. ఒక్కోనెలలో ఎడతెగకుండా ఉపవాసాలు పాటిస్తూ, ఒకేసారి వ్రతాన్ని విరమించేవారు. తహజ్జుద్ నమాజ్ విషయంలో కూడా ఆయన అలాగే చేసేవారు. ఆ నమాజును ఆయన కొన్నిసార్లు రాత్రి తొలివేళల్లో చేసేవారు. మరికొన్ని సార్లు అర్ధరాత్రిపూట చేసేవారు. ఇంకొన్ని సందర్భాల్లో రాత్రి చివరి వేళల్లో ఆ నమాజు చేసేవారు. ఆ విధంగా ఆయన రాత్రి అన్ని భాగాల్లోనూ నమాజు చేసేవారు. నిద్ర కూడా పోయేవారు.

١١٧٢ - وَعَنْ عَائِشَةَ، رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ، كَانَ يُصَلِّي إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً - تَعْنِي فِي اللَّيْلِ - يَسْجُدُ السَّجْدَةَ مِنْ ذٰلِكَ قَدْرَ مَا يَقْرَأُ أَحَدُكُمْ خَمْسِينَ آيَةً قَبْلَ أَن يَرْفَعَ رَأْسَهُ، وَيَرْكَعُ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلاةِ الْفَجْرِ، ثُمَّ يَضْطَجِعُ عَلَى شِقِّهِ الأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُنَادِي لِلصَّلاةِ، رواه البخاري.

1172. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) కథనం: దైవప్రవక్త (సల్లం) పదకొండు రకాతులు చేసేవారు. (రాత్రిపూట చేసే వారన్నది ఆమె ఉద్దేశ్యం). అందులో ఆయన ఎంత సుదీర్ఘంగా సజ్దా చేసే వారంటే ఆయన తలపైకెత్తక ముందే మీలోని ఒకడు (సులభంగా) యాభై ఆయతులు పఠించగలడు.

ఇంకా ఆయన ఫజ్ర్ నమాజుకు ముందు రెండు రకాతులు చేసేవారు. ఆ తర్వాత, నమాజు గురించి ప్రకటించే మనిషి, తన దగ్గరకు వచ్చేంతవరకు కుడిప్రక్కకు తిరిగి పడుకునేవారు.

(బుఖారీ)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

సజ్దా స్థితిలో మనిషి దైవానికి సన్నిహితుడౌతాడు. ఆ స్థితిలో దాసుడు అత్యంత భక్తిప్రపత్తుల్ని, అణకువ భావాన్ని ప్రదర్శిస్తాడు. దేవుడు దాన్ని ఎంతగానో ఇష్టపడతాడు. అంతేకాదు సజ్దా స్థితిలో ప్రార్థనలు స్వీకృతిని పొందటానికి చాలా ఎక్కువ అస్కారముంటుంది. కనుక నమాజులో ముఖ్యంగా తహజ్జుద్ నమాజులో సుదీర్ఘమైన సజ్దాలు చేయటం అత్యంత లాభదాయకం.

١١٧٣ - وَعَنْهَا قَالَتْ: مَا كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ، يَزِيدُ - فِي رَمَضَانَ وَلا فِي غَيْرِهِ - عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً: يُصَلِّي

1173. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) గారే చేసిన కథనం: దైవప్రవక్త (సల్లం) రమజాన్‌లోగాని, రమజానేతర మాసం

أَرْبَعاً فَلا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطولِهِنَّ! ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعاً فَلا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطولِهِنَّ! ثُمَّ يُصَلِّي ثَلاثاً. فَقُلْتُ: يا رسُولَ اللهِ! أَتَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ!؟ فقال: «يَا عائشَةُ! إنَّ عَيْنَيَّ تَنامانِ وَلَا يَنامُ قَلْبِي» متفقٌ عليه.

లోగాని (తహజ్జుద్ నమాజు) పదకొండు రకాతుల కంటే ఎక్కువ చేసేవారు కాదు. ముందు నాలుగు రకాతులు చేసేవారు. ఈ నాలుగు రకాతులు ఎంత చక్కగా, ఎంత సుదీర్ఘంగా ఉంటాయంటే దాన్ని నేను మాటల్లో వర్ణించలేను. ఆ తర్వాత మరో నాలుగు రకాతులు చేస్తారు. ఇవి కూడా ఎంతో చక్కగా సుదీర్ఘంగా వర్ణనాతీతంగా ఉంటాయి. ఆ తర్వాత మరో మూడు రకాతులు చేస్తారు. నేనోసారి ఆయన్ని "దైవప్రవక్తా! మీరు విత్ర్ చేయటానికి ముందు పడుకుంటారా?" అని అడిగాను. అందుకాయన, "ఆయిషా! నా కళ్ళు నిద్రిస్తాయి. కాని నా హృదయం మాత్రం మేల్కొనే ఉంటుంది" అని అన్నారు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

దైవప్రవక్త (సల్లం) నిద్రపోయినప్పుడు కేవలం ఆయన కళ్ళు మాత్రమే నిద్రిస్తాయి. ఆ సమయంలో ఆయన హృదయం మేల్కొనే ఉంటుంది. అందుకే ఆయన నిద్రపోయినప్పటికీ ఆయన వుజూ భంగం కాదని హదీసుల ద్వారా బోధపడుతోంది. ఇది ఆయన ప్రత్యేకతల్లో ఒకటి.

ఈ హదీసు బోధించే మరో విషయమేమిటంటే, నమాజును దాని నియమనిబంధనల్ని అనుసరించి, అత్యంత భక్తిశ్రద్ధలతో నెరవేర్చాలి. రాత్రి చివరి వేళలో నిద్రలేవగలమనే నమ్మకమున్నవారు ఇషా తర్వాత విత్ర్ నమాజ్ చేయకుండా, తహజ్జుద్ నమాజ్‌తోపాటు దాన్ని నెరవేర్చాలి. నిద్రలేవలేమన్న భయముంటే ఇషా నమాజ్ అయిన వెంటనే కూడా దాన్ని చేసుకోవచ్చు.

١١٧٤ ـ وَعَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، كانَ يَنامُ أَوَّلَ اللَّيْلِ، وَيَقومُ آخِرَهُ فَيُصلِّي. متفقٌ عليه.

1174. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) రాత్రి తొలిభాగంలో నిద్రపోయి ఆఖరిజామున మేల్కొని నమాజు చేసేవారు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

దైవప్రవక్త (సల్లం) అత్యధిక సందర్భాల్లో ఇలాగే చేసేవారు. అంటే తహజ్జుద్ నమాజుకు అత్యంత అనువైన, శ్రేష్ఠమైన సమయం రాత్రి చివరిజాము. కనుక ఆయన ఎక్కువగా ఆ సమయంలోనే తహజ్జుద్ నమాజు చేసేవారు. అయితే అర్ధరాత్రిపూట, రాత్రి తొలిభాగంలో కూడా ఆయన తహజ్జుద్ నమాజ్ చేశారని ఇతర హదీసుల ద్వారా బోధపడుతోంది. ఈ విషయం ఇంతకు ముందు కూడా వివరించబడింది.

١١٧٥ ـ وَعَنِ ابنِ مَسْعُودٍ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ! قالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ لَيْلَةً، فَلَمْ يَزَلْ قائماً حَتَّى هَمَمْتُ بِأَمْرِ سُوءٍ. قِيل: مَا هَمَمْتَ؟ قالَ: هَمَمْتُ أَنْ أَجْلِسَ وَأَدَعَهُ. متفقٌ عليه.

1175. హజ్రత్ ఇబ్నె మస్వూద్ (రజి) కథనం: ఓ రోజు రాత్రి నేను దైవప్రవక్త (సల్లం) వెంట నమాజ్ చేశాను. నమాజులో ఆయన చాలాసేపు నిలబడ్డారు. దాంతో నేను (విసుగెత్తి పోయి) ఒక చెడు పని చేద్దామనుకున్నాను.

(ఈ హదీసుని వివరిస్తున్నప్పుడు ఒకాయన) 'మీరు ఏం చేయదలచుకున్నారేమిటి?' అని అడిగాడు. అందుకు అబ్దుల్లా బిన్ మస్వూద్, 'ఆయన్ని వదలిపెట్టి కూర్చుందామనిపించింది నాకు' అని అన్నారు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని తహజ్జుద్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

1) రాత్రిపూట తహజ్జుద్ నమాజు బాగా సుదీర్ఘంగా ఉండాలని, ఖిరాత్,రుకూ, ఖౌమా, సజ్దా మొదలగు విధుల్ని ప్రశాంతంగా నెరవేర్చాలని ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడుతోంది. 2) నఫిల్ నమాజును సామూహికంగా కూడా చేయవచ్చు. 3) ఇమామ్ మరీ అంత సుదీర్ఘంగా నమాజ్ చేయిస్తే అతని వెనక నమాజ్ చేసే ముక్తదీలు నమాజ్ వదలి వెళ్ళవచ్చని కొంతమంది పండితులు తలపోస్తున్నారు. కాని హదీసులో హజ్రత్ ఇబ్నె మస్ఊద్ (రజి) ఆ పనిని చెడుపనిగా పేర్కొన్నారు. కనుక ఆ అనుమతి చర్చనీయాంశం అయింది. ఏది ఏమైనా అనేక ఇతర హదీసుల్లో ఇమాములు తమ వెనక నమాజు చేసేవారిని దృష్టిలో పెట్టుకొని నమాజు చేయించాలని తాకీదు చేయటం జరిగింది. ఆ తాకీదును బట్టి చూస్తే, ఆ విధమైన అనుమతి అసమంజసమేమీ కాదనిపిస్తోంది.

١١٧٦ - وَعَنْ حُذَيفَةَ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ، ذَاتَ لَيْلَةٍ فَافْتَتَحَ البَقَرَةَ، فقلتُ: يَرْكَعُ عِنْدَ المِائَةِ، ثُمَّ مَضَى، فقلتُ: يُصَلِّي بها في رَكْعَةٍ، فَمَضَى، فَقُلْتُ: يَرْكَعُ بها، ثُمَّ افْتَتَحَ النِّسَاءَ فَقَرَأَهَا، ثُمَّ افْتَتَحَ آلَ عِمْرَانَ، فَقَرَأَهَا، يَقْرَأُ مُتَرَسِّلاً. إِذَا مَرَّ بِآيَةٍ فِيها تَسْبِيحٌ، سَبَّحَ، وَإِذا مَرَّ بِسُؤَالٍ، سَأَلَ، وَإِذا مَرَّ بِتَعَوُّذٍ تَعَوَّذَ، ثُمَّ رَكَعَ، فَجَعَلَ يَقُولُ: سُبْحَانَ رَبِّي العَظِيم، فَكَانَ رُكُوعُهُ نَحواً مِنْ قِيَامِهِ، ثمَّ قالَ: «سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَه، رَبَّنَا لكَ الحَمْدُ»، ثُمَّ قَامَ طَوِيلاً

1176. హజ్రత్ హుజైఫా (రజి) కథనం: ఒకరాత్రి నేను దైవప్రవక్త (సల్లం) వెంట నమాజు చేశాను. నమాజులో ఆయన బఖరా సూరా పారాయణం మొదలెట్టారు. నూరు వాక్యాల తర్వాత ఆయన రుకూ చేస్తారని నేను (మనసులో) అనుకున్నాను. కాని (నూరు వాక్యాలు అయిపోయిన తర్వాత కూడా) ఆయన పారాయణాన్ని కొనసాగించారు. రెండు రకాతుల్లో ఈ సూరాను పూర్తిగా చదివి ఆపుతారేమో ననుకున్నాను. కాని ఆ తర్వాత కూడా ఆయన ఇంకా చదువుతూనే పోయారు. నేను (మనసులో), బహుశా ఈ సూరా పూర్తవగానే రుకూ చేస్తారేమో అనుకున్నాను. కాని ఆయన (బఖర సూరా పూర్తవగానే) నిసా సూరా పారాయణం మొదలెట్టారు. అది కూడా పూర్తిగా చదివి ఆలి ఇమ్రాన్ సూరా చదవటం ప్రారంభించారు. అదీ

قَرِيباً مِمَّا رَكَعَ، ثُمَّ سَجَدَ فَقَالَ: «سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى»، فَكَانَ سُجُودُهُ قَرِيباً مِنْ قِيَامِهِ. رواه مسلم.

పూర్తిగా పఠించారు. నిదానంగా పారాయణం చేస్తూ ఏదయినా వాక్యంలో దేవుని పవిత్రతను గురించిన ప్రస్తావన వస్తే అక్కడ దేవుని పవిత్రతను కొనియాడేవారు. దైవాన్ని అర్థించమనే వాక్యాలు వచ్చినప్పుడు అక్కడ కాస్త ఆగి దైవాన్ని అర్థించేవారు. దేవుని శరణు వేడే ప్రస్తావన వస్తే దైవాన్ని శరణు వేడుకునేవారు. (ఈ విధంగా ఆలి ఇమ్రాన్ సూరా పూర్తయిన తర్వాత) ఆయన రుకూ చేశారు. రుకూలో 'సుబ్‌హాన రబ్బియల్ అజీమ్' అని పలికారు. ఆయన చేసిన రుకూ దాదాపు ఆయన ఖియామ్‌లో నిలబడినంతసేపు పట్టింది. తర్వాత ఆయన 'సమిఅల్లాహు లిమన్ హమిదహ్' అంటూ రుకూ నుంచి పైకి లేచారు. అప్పుడు కూడా దాదాపు రుకూ చేసినంత సేపు నిలబడ్డారు. ఆ తర్వాత సజ్దా చేశారు. సజ్దాలో 'సుబ్‌హాన రబ్బియల్ ఆలా' అని పఠించారు. ఆయన చేసిన సజ్దా కూడా దాదాపు ఆయన (ఖియామ్‌లో) నిలబడినంత సేపు పట్టింది. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

١١٧٧ - وَعَنْ جَابِرٍ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: أَيُّ الصَّلاةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «طُولُ الْقُنُوتِ»

1177. హజ్రత్ జాబిర్ (రజి)కథనం: "నమాజులన్నిటిలో అత్యంత శ్రేష్ఠమైన నమాజు ఏది?" అని దైవప్రవక్త (సల్లం)ను అడగటం జరిగింది.

رواه مسلم. المرادُ بِالقُنوتِ: القِيَامُ.

అందుకాయన 'సుదీర్ఘంగా నిలబడి చేసే నమాజు (అత్యంత శ్రేష్ఠమైనది)' అని చెప్పారు. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఖియామ్, రుకూ, సజ్దా మొదలగు నమాజు విధుల్లో సుదీర్ఘమైన ఖియామ్‌తో కూడిన నమాజు అత్యంత శ్రేష్ఠమైనదని పై హదీసు ద్వారా బోధపడుతున్నది. నమాజ్‌లో ఎంతసేపు నిలబడితే (ఖియామ్ చేస్తే) అంత ఎక్కువగా ఖుర్‌ఆన్ పారాయణం చేయటానికి వీలవుతుంది. అదీగాక ఖుర్‌ఆన్ పారాయణం అత్యంత గొప్ప ఆరాధనగా పరిగణించ బడుతుంది. అంచేత ఎక్కువ మోతాదులో ఖుర్‌ఆన్ పారాయణం చేయటానికి వీలుగా, సుదీర్ఘమైన ఖియామ్‌తో చేసే నమాజ్ అత్యంత శ్రేష్ఠమైనదన్న విషయంలో సందేహం లేదు.

١١٧٨ ـ وَعَنْ عبدِ اللهِ بنِ عَمْرِو بنِ العَاصِ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ، قالَ: «أَحَبُّ الصَّلاةِ إلى اللهِ صَلاةُ دَاوُدَ، وَأَحَبُّ الصيام إلى اللهِ صِيَامُ دَاوُدَ، كانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ وَيَصومُ يوماً وَيُفْطِرُ يوماً» متفقٌ عليه.

1178. హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ అమ్ర్ బిన్ ఆస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవ ప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: దేవునికి అత్యంత ప్రీతిపాత్రమైన నమాజు దావూద్ (అలైహి) నమాజు. అత్యంత ప్రీతిపాత్రమైన ఉపవాసం దావూద్ (అలైహి) ఉపవాసం. ఆయన అర్ధరాత్రి వరకు నిద్రపోయేవారు. తర్వాత మూడింట ఒక వంతు రాత్రి భాగంలో దేవుణ్ణి ఆరాధించేవారు. ఆ తర్వాత ఆరోవంతు భాగంలో (మళ్ళీ) నిద్రపోయేవారు. ఒకరోజు ఉపవాస ముంటే మరోరోజు ఉపవాసం మాను కునేవారు. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని ఉపవాస ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని ఉపవాస ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

మనిషి తన స్వయం మీద శక్తికి మించిన భారాన్ని మోపుకోవటాన్ని, ఆరాధనలో

అతివాదానికి పాల్పడటాన్ని ఈ హదీసులో వారించటం జరిగింది. అందుకే నిత్యం రాత్రిళ్లు జాగారం చేసి ఆరాధన చేయటాన్ని, ఎల్లకాలం ఉపవాసాలు పాటించటాన్ని ఇస్లాం ధర్మం తీవ్రంగా గర్హిస్తుంది. స్వయంగా దైవప్రవక్త (సల్లం)గారి ఆదర్శజీవితం కూడా మధ్యేమార్గాన్ని అనుసరించమని బోధిస్తోంది. హజ్రత్ దావూద్, ఆరాధనా విధానంలో మధ్యేమార్గాన్ని అనుసరించేవారు. అందుకే ఆయన నమాజులు, ఆయన ఉపవాసాలు దైవానికి అత్యంత ప్రీతిపాత్రమైనవని పేర్కొనటం జరిగింది. ఆరాధనల్లో మధ్యేమార్గాన్ని అనుసరించాలని ఇస్లాం ధర్మం కూడా నొక్కి వక్కాణిస్తోంది.

١١٧٩ - وَعَنْ جَابِرٍ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ، يَقُولُ: «إِنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً، لا يُوافِقُهَا رَجُلٌ مُسلِمٌ يَسْأَلُ اللهَ تعالى خَيْراً من أَمْرِ الدُّنْيا وَالآخِرَةِ، إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ، وَذٰلكَ كلَّ لَيْلَةٍ» رواه مسلم.

1179. దైవప్రవక్త(సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచిస్తుండగా తాను విన్నానని హజ్రత్ జాబిర్ (రజి) తెలియజేశారు: నిశ్చయంగా రాత్రిపూట ఒక ఘడియ వస్తుంది. ముస్లిం వ్యక్తి ఎవరైనా ఆ ఘడియను పొంది, ఆ సమయంలో దేవుణ్ణి, ఇహపరాల వ్యవహారాలకు సంబంధించి ఏదయినా మంచిని కోరు కుంటే దేవుడు తప్పకుండా ప్రసాది స్తాడు. ఆ ఘడియ ప్రతి రాత్రీ వస్తుంది. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఇంతకు ముందు పుటల్లో చర్చించబడిన జుమానాటి ఘడియ అనిర్ణీతంగా ఉన్నట్లే ఈ ఘడియ కూడా అనిర్ణీతంగానే ఉంది. అయితే రాత్రిపూట ఆరాధనకు అత్యంత శ్రేష్ఠమైన సమయం ఆఖరి వేళలు గనుక బహుశా ఈ ఘడియ కూడా అప్పుడే వస్తుందని మనం అర్ధ నమ్మకంగానయినా చెప్పగలం. రమజాన్ మాసంలోని 'లైలతుల్ ఖద్ర్' (ఘనమైన రేయి) మాదిరిగానే ఈ ఘడియ కూడా అస్పష్టంగా ఉంచబడింది. వాస్తవానికి మనిషి ఆ శుభఘడియల్ని అన్వేషిస్తూ వీలైనంత ఎక్కువగా దైవాన్ని ఆరాధించాలనీ, ఆయన ధ్యానంలో, ప్రార్థనల్లో నిమగ్నుడై ఉండాలన్నదే దాని ఉద్దేశ్యం. "ముస్లిం వ్యక్తి" అనే పదం స్త్రీ పురుషులిరువురికీ వర్తిస్తుంది.

١١٨٠ - وَعَنْ أَبِي هُرَيرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، قَالَ: «إِذا قَامَ أَحَدُكُمْ

1180. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: మీలో ఎవ రయినా రాత్రిపూట ఆరాధన నిమిత్తం

مِنَ اللَّيْلِ فَلْيَفْتَتِحِ الصَّلاةَ بِركعَتَيْنِ خفيفتَيْنِ» رواهُ مُسْلِمٌ.

నిమిత్తం నిలబడినప్పుడు రెండు సంక్షిప్త రకాతులతో నమాజును మొదలెట్టాలి. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

١١٨١ - وَعَنْ عَائِشَةَ، رَضِيَ اللهُ عَنهَا قَالَتْ: كانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ، إذا قامَ مِنَ اللَّيْلِ افتَتَحَ صَلاتَهُ بِرَكعَتَيْنِ خفيفَتَيْنِ، رواه مسلم.

1181. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) కథనం: దైవప్రవక్త (సల్లం) రాత్రిపూట నమాజు కోసం నిలబడినప్పుడు రెండు సంక్షిప్త రకాతులతో (తహజ్జుద్) నమాజు మొదలెట్టేవారు. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

١١٨٢ - وَعَنْهَا، رَضِيَ اللهُ عَنها، قَالَتْ: كانَ رَسولُ اللهِ ﷺ، إذا فاتَتْهُ الصَّلاةُ من اللَّيْلِ مِنْ وَجَعٍ أَوْ غَيْرِهِ، صَلَّى مِنَ النَّهار ثِنتَي عَشرَةَ رَكعَةً. رواه مسلم.

1182. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) గారే చేసిన కథనం: దైవప్రవక్త (సల్లం) ఏదయినా నొప్పివల్లగాని లేదా ఇతర కారణం వల్ల గాని రాత్రిపూట నమాజ్ చేయలేకపోతే మరునాడు పగలు ఆయన పన్నెండు రకాతులు చేసేవారు. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

١١٨٣ - وَعَن عُمَرَ بنِ الخَطَّابِ، رضيَ اللهُ عَنهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ نَامَ عَنْ حِزبِهِ، أَوْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ، فَقرَأَهُ فِيما بَينَ صَلاةِ الفَجرِ وَصَلاةِ الظُّهرِ، كُتِبَ لهُ كأَنَّمَا قَرَأَهُ مِنَ اللَّيْلِ» رواهُ مُسْلِمٌ.

1183. హజ్రత్ ఉమర్ బిన్ ఖత్తాబ్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: ఏ వ్యక్తి అయినా తాను రోజూ రాత్రిపూట అనవాయితీగా చేసే ఆరాధననుగాని లేదా అందులో కొంతభాగం గాని చేయకుండా నిద్రపోయి (మరునాడు తెల్లవారాక) ఫజ్ర్ నమాజు నుంచి జుహ్ర్ నమాజు వరకూ - ఈ మధ్య

కాలంలో - ఎప్పుడు నెరవేర్చినా అతను దాన్ని రాత్రిపూట నెరవేర్చి నట్లుగానే వ్రాసుకోబడుతుంది.

(ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసు ఇంతకు ముందు సత్కార్యాలను 'నిర్విరామంగా పాటిస్తూ ఉండాలి" అనే అధ్యాయం క్రింద కూడా వచ్చింది (154వ హదీసు చూడండి). దీని ముఖ్యాంశాలు అక్కడ పొందుపరచబడ్డాయి.

1184. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: రాత్రిపూట ఆరాధన నిమిత్తం నిద్రలేచే పురుషుణ్ణి దేవుడు కరుణించుగాక! అతను లేచి నమాజ్ చేస్తాడు. తన భార్యను కూడా (నమాజ్ కోసం) మేల్కొలుపుతాడు. ఒకవేళ ఆమె లేవకపోతే ముఖం మీద నీళ్ళుచల్లి లేపటానికి ప్రయత్నిస్తాడు. అలాగే రాత్రిపూట ఆరాధన నిమిత్తం నిద్రలేచే స్త్రీని దేవుడు కరుణించుగాక! ఆమె లేచి నమాజ్ చేస్తుంది. తన భర్తను కూడా (నమాజ్ కోసం) నిద్ర లేపుతుంది. ఒకవేళ అతను లేవకపోతే ముఖం మీద నీళ్లు చల్లి మరీ లేపటానికి ప్రయత్నిస్తుంది. (అబూదావూద్, దీని ఆధారాలు దృఢమైనవి)

١١٨٤ - وَعَنْ أَبِي هُرَيرَةَ، رَضِيَ اللهُ عَنهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «رَحِمَ اللهُ رَجُلاً قَامَ مِنَ اللَّيْلِ، فَصَلَّى وَأَيْقَظَ امْرَأَتَهُ، فإنْ أَبَتْ نَضَحَ فِي وَجْهِهَا المَاءَ، رَحِمَ اللهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّتْ، وَأَيْقَظَتْ زَوْجَهَا فَإِن أَبَى نَضَحَتْ فِي وَجْهِهِ المَاءَ» رواه أبو داود بإسنادٍ صحيحٍ.

(సుననె అబూదావూద్‌లోని నమాజ్ ప్రకరణం)

١١٨٥ ـ وَعَنْهُ وَعَنْ أبي سَعيدٍ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالا: قَالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «إذا أَيقظَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّيَا ـ أَوْ صَلَّى ـ رَكعتَيْنِ جَميعاً، كُتِبَا في الذَّاكرِينَ وَالذَّاكِرَاتِ» رواهُ أَبو داود بإسنادٍ صحيحٍ.

1185. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుద్రీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: పురుషుడు రాత్రిపూట నిద్రలేచి తన భార్యను కూడా నిద్రలేపి ఆ తర్వాత ఇద్దరూ నమాజ్ చేస్తే (లేక) ఇద్దరూ (వేర్వేరుగా) రెండు రకాతులు కలిపి చేస్తే వారిరువురూ దేవుణ్ణి (అత్యధికంగా) స్మరించేవారిగా వ్రాసుకోబడతారు. (అబూదావూద్, దీని ఆధారాలు దృఢమైనవి)

(సుననె అబూదావూద్‌లోని నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

హదీసు మూలంలో "జమీఅన్" అనే పదం వాడబడింది. దాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని కొంతమంది "భార్యాభర్తలిరువురూ కలిసి సామూహికంగా నమాజ్ చేస్తే" అని తర్జుమా చేశారు. వాస్తవానికి దానర్థం అది కాదు. ఇద్దరూ ఒకే సమయంలో నఫిల్ నమాజు చేస్తారని మాత్రమే దాని భావం. ఇద్దరూ కలిసి నమాజ్ చేస్తారన్న మాత్రాన సామూహికంగా నమాజ్ చేస్తారన్న భావం కానక్కరలేదు.

١١٨٦ ـ وعَنْ عَائِشَةَ، رَضِيَ اللهُ عَنهَا، أنَّ النَّبِيَّ ﷺ، قَالَ: «إذا نَعَسَ أَحَدُكُمْ في الصَّلاةِ، فَلْيَرْقُدْ حتى يَذهَبَ عَنْهُ النَّومُ، فَإنَّ أَحدَكُمْ إذا صَلَّى وَهو نَاعِسٌ، لَعَلَّهُ يَذهَبُ يَسْتَغفِرُ فَيَسُبَّ نَفسَهُ» متفقٌ عليهِ.

1186. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: మీలో ఎవరికయినా నమాజులో కునికిపాటు వస్తే, నిద్ర దూరమైపోయేదాకా పడుకోవటం మంచిది. ఎందుకంటే మీలో ఎవరయినా కునికిపాట్ల మధ్య నమాజ్‌చేస్తే అతను (దైవాన్ని) క్షమాపణలు వేడుకునే బదులు తన్ను తాను తిట్టుకునే ప్రమాదముంది." (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని వుజూ ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

١١٨٧ - وَعَنْ أبي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «إذا قَامَ أَحَدُكُمْ، مِنَ اللَّيْلِ فَاستَعجَمَ القُرآنُ على لِسَانِهِ، فَلَم يَدرِ ما يقُولُ، فَلْيَضْطَجِعْ» رَواهُ مُسْلِمٌ.

1187. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: మీలో ఎవరయినా రాత్రిపూట నమాజు కోసం నిలబడినప్పుడు ఖుర్ఆన్ పారాయణం తన నోటికి కష్టంగా అనిపిస్తే, (నిద్ర మత్తు వల్ల) అసలు తనేం అంటున్నాడో తనకే అర్థం కాకపోతే (ఇంకాసేపు) పడుకోవటం మంచిది.

(ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రయాణీకుల నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

నమాజ్ చేయటానికి ఏకాగ్రత, నమ్రతా అణకువ భావాలు చాలా అవసరం. కనుక అలసట, మందతనం అనేవి లేకుండా మనసు ఉత్సాహంగా ఉన్నప్పుడే మనిషి నమాజ్ చేయాలి. అందుకే పై హదీసులో నిద్రమత్తులో ఉన్నప్పుడు నమాజ్ చేయటాన్ని వారించటం జరిగింది. నమ్రతా అణకువ భావాలు నమాజ్‌కు ఊపిరి వంటివి. నిద్రమత్తులో ఉన్నప్పుడు మనిషి అలాంటి భావాలను వ్యక్తం చేయలేడు. అంచేత అలాంటి స్థితిలో ఉన్నప్పుడు ముందు కాసేపు పడుకొని నిద్రను దూరం చేసుకోవాలి. ఆ తర్వాత ఖుర్ఆన్ పారాయణం, ప్రార్థనలు చేస్తే అందులో మధురానుభూతుల్ని పొందవచ్చు.